

Pääsiäiskauden seitsemännen viikon lauantai, vainajien muisto

Päivän epistola

(Ap.t. 28: 1 – 31)

”Niinä päivinä päästyämme turvaan saimme tietää, että saari oli Malta. Saaren asukkaat kohtelivat meitä tavattoman ystävällisesti. He sytyttivät nuotion ja kutsuivat meidät kaikki sen ääreen, sillä ilma oli kylmä ja oli alkanut sataa. Paavali keräsi sylyksen risuja ja pani ne nuotioon, mutta kuumuus ajoi sieltä esiin kyyn, ja se kävi kiinni Paavalin käteen. Kun saarelaiset näkivät käärmeen riippuvan hänen kädessään, he sanoivat toisilleen: ”Tuo on varmaankin murhamies. Merestä hän pelastui, mutta kostotar ei sallinut hänen elää.” Mutta Paavali ravisti käärmeen tuleen, eikä hänelle tapahtunut mitään, vaikka saarelaiset odottivat käden ajettuvan tai Paavalin kaatuvan äkkiä kuolleen maahan. Kun he olivat aikansa odottaneet ja näkivät, ettei Paavalille tapahtunut mitään merkillistä, he tulivat toisiin ajatuksiin ja sanoivat: ”Hän on joku jumala.” Lähistöllä oli maataloja, jotka omisti Publius, saaren ylin virkamies. Hän otti meidät luokseen ja piti meitä ystävällisesti vieraina kolmen päivän ajan. Publiuksen isä makasi vuoteenomana; hänellä oli kuumetta ja paha vatsatauti. Paavali meni hänen luokseen, rukoili, pani kätensä hänen päälleen ja paransi hänet. Tämän jälkeen tulivat saaren muutkin sairaat Paavalin luo, ja he saivat avun vaivoihinsa. Monin tavoin he sitten osoittivat meille kunnioitustaan, ja kun jatkoimme matkaa, he antoivat meille kaikkea, mitä tarvitsimme. Kolmen kuukauden kuluttua lähdimme merelle laivassa, joka oli talvehtinut saarella. Laiva oli aleksandrialainen, ja sen keulassa oli Castorin ja Polluxin kuvat. Tulimme Syrakusaan ja viivyimme siellä kolme päivää. Sitten lähdimme taas purjehtimaan ja saavuimme Regiumiin. Kun olimme olleet siellä päivän, alkoi puhaltaa etelätuuli, ja me pääsimme kahdessa päivässä Puteoliin. Siellä tapasimme veljiä, ja nämä pyysivät meitä jäämään viikoksi luokseen. Näin me saavuimme Roomaan. Siellä asuvat veljet olivat jo kuulleet meistä ja tulivat meitä vastaan Forum Appiin ja Tres Tabernaen pikkukaupunkeihin saakka. Nähdessään heidät Paavali kiitti Jumalaa ja sai lisää rohkeutta. Kun sitten olimme perillä Roomassa, Paavalille annettiin lupa asua omassa asunnossa yhdessä häntä vartioivan sotilaan kanssa. Kolmen päivän kuluttua Paavali kutsui juutalaisten johtomiehet luokseen. Kun nämä olivat saapuneet, hän sanoi: ”Veljet! Minut luovutettiin Jerusalemissa roomalaisten käsiin, vaikka en ole millään tavoin rikkonut kansaamme enkä isiltä perimiämme säädöksiä vastaan. Nyt minut on tuotu vangittuna tänne. Roomalaiset kyllä olisivat kuulustelun jälkeen päästäneet minut vapaaksi, koska en ollut tehnyt mitään, mistä olisin ansainnut kuolemanrangaistuksen, mutta juutalaiset olivat sitä vastaan. Niinpä minun oli vedottava keisariin – ei kuitenkaan siinä mielessä, että mitenkään tahtoisin syyttää kansaani. Tämän kaiken takia minä kutsuin teidät tänne saadakseni tavata teidät ja puhua kanssanne. Olen näet kahleissa Israelin toivon tähden.” Juutalaiset

vastasivat: ”Emme ole saaneet Juudeasta mitään kirjettä, jossa kerrottaisiin sinusta, eikä kukaan veljistä ole täällä käydessään puhunut sinusta pahaa, ei julkisesti eikä yksityisesti. Mielellämme kuitenkin kuulisimme, mitä sinä näistä asioista ajattelet. Sen näet olemme saaneet tästä lahkosta tietää, että se kaikkialla herättää vastustusta.” He sopivat Paavalin kanssa uudesta tapaamisesta, ja määräpäivänä heitä tuli useampia hänen majapaikkaansa. Aamuvarhaisesta iltamyöhään Paavali todisti heille Jumalan valtakunnasta ja selitti sitä. Mooseksen lakiin ja profeettoihin vedoten hän yritti taivuttaa heidät uskomaan Jeesukseen. Jotkut vakuutuivatkin siitä, mitä hän puhui, mutta toiset pysyivät epäuskoisina. He eivät päässeet keskenään yhteisymmärrykseen, ja heidän lähtiessään Paavali sanoi ainoastaan nämä sanat: ”Oikein on Pyhä Henki profeetta Jesajan suulla puhunut teidän isistänne: Mene tämän kansan luo ja sano: Kuulemalla kuulkaa älkääkä käsittäkö. Katsomalla katsokaa älkääkä nähkö. Sillä paatunut on tämän kansan sydän, vain vaivoin he kuulevat korvillaan ja silmänsä he ovat ummistaneet, jotta he eivät silmillään näkisi, eivät korvillaan kuulisi eivätkä sydämellään ymmärtäisi, jotta he eivät kääntyisi enkä minä parantaisi heitä. Tietäkää siis: Jumala on lähettänyt pelastussanomansa pakanakansoille ja ne myös kuulevat sitä!” Paavalin sanottua tämän juutalaiset lähtivät pois keskenään kiivaasti väitellen. Täydet kaksi vuotta Paavali sitten asui omassa vuokra-asunnossaan ja otti vastaan kaikki, jotka tulivat hänen luokseen. Hän julisti Jumalan valtakuntaa ja opetti, kuka Herra Jeesus Kristus on, avoimesti ja kenenkään estämättä.”

Tekstin alkuosa kertoo Maltan tapahtumista. Tekstistä tulee esille sana ”me”, tämä on silminnäkijän kuvausta. Paavali kuvataan keskushenkilönä. Kaksi tapahtumaa nousee esille, toinen on käärme, joka ei vahingoita Paavalia, ja toinen on saaren ylimmän virkamiehen, Publiuksen isän parantaminen. Publius oli roomalainen nimi. Yleensä parantumiskertomuksissa korostetaan sitä, että ne tapahtuvat Jumalan toimesta, näissä tapahtumissa tätä ei ole.

”Saaren asukkaat” on alkuperäisessä tekstissä ”barbaarit”. Tällä sanolla tarkoitetaan jotain muuta kieltä kuin kreikkaa puhuvia ihmisiä. Malta sijaitsee etelään Sisiliasta ja oli tuona aikana osa Rooman valtakuntaa. Tuohon aikaan Maltan asukkaiden kieli oli foinikian kielestä kehittynyt puunin kieli, seemiläinen kieli, joka oli sukua heprealle. Saarella puhuttiin todennäköisesti myös kreikkaa ja latinaa.

”Kolmen kuukauden kuluttua” merkitsee talvikauden loppumista. Castor ja Pollux olivat kreikkalaisessa mytologiassa merimiesten auttajia. Syrakusa oli tuon ajan Sisilian tärkein satamakaupunki. Matka tapahtui meritse aina Puteoliin asti, sieltä sitten maitse Roomaan. Puteolissa, Rooman tärkeimmässä satamakaupungissa, Paavali kumppaneineen tapasi ”veljiä” eli kristittyjä. Nähtävästi siellä oli jo toimiva seurakunta. Usko oli levinnyt alueelle jo ennen Paavalin tuloa. Puteolissa veljet pyysivät Paavalia kumppaneineen jäämään viikoksi. Teksti ei kerro, tapahtuiko näin,

mutta sellainen ajatus jää lukijalle. Tässä yhteydessä voi kysyä, miten tämä on mahdollista, jos Paavalia oltiin viemässä Roomaan vankina?

Paavalin erityistä asemaa ”vankina” kuvastaa se, että hän ei ollut vankilassa, vaan hän asui vuokra-asunnossa kotiaarestissa häntä vartioivan sotilaan kanssa. Tähän päättyy ”me -kertomus”, loppuosassa kuvataan Paavalin toimintaa Roomassa.

Roomassa Paavali sai toimia kotonaan vapaasti. Ensimmäiseksi hän tapasi juutalaisten johtomiehiä, jotka kuuntelivat häntä mielenkiinnolla. He eivät kuitenkaan päässeet yksimielisyyteen Paavalin opetuksesta. Tätä tapahtumaa voi verrata siihen kuvaukseen, mikä kerrotaan Paavalin toiminnasta Pisidian Antiokiassa. Juutalainen yhteisö torjuu Paavalin, vaikka jotkut jäsenet tulevatkin uskoon (vrt. Ap.t. 13: 13 – 52). Tällöin Paavali kääntyi pakanoiden puoleen.

Aivan kuten Pietarinkin kohdalla, Luukas ei kerro mitään Paavalin lopullisesta kohtalosta. Se ei ollut tärkeää Luukkaan työlle. Hän päättää Apostolien tekojen kirjan siihen, mikä on tärkeintä: ”Hän julisti Jumalan valtakuntaa ja opetti, kuka Herra Jeesus Kristus on, avoimesti ja kenenkään estämättä.” Lähetystyö oli saavuttanut Rooman, silloisen maailman keskuksen.

”Roomalaiset kyllä olisivat kuulustelun jälkeen päästäneet minut vapaaksi, koska en ollut tehnyt mitään, mistä olisin ansainnut kuolemanrangaistuksen, mutta juutalaiset olivat sitä vastaan.” Tämä teksti tuo mieleen Jeesuksen kohtalon.

”Olen näet kahleissa Israelin toivon tähden” tarkoittaa Paavalin kotiaarestia. Paavali haluaa osoittaa, että hän ei ole kansaansa vastaan, vaan toimii sen puolesta. Israelin toivo on laitettu Messiaaseen ja Hänen tuomaansa pelastukseen. Jeesus on Messias. Hänen ylösnousemuksensa toteuttaa Israelin toiveen. Jeesuksen tähden Paavali on kahleissa.

”Eikä kukaan veljistä ole täällä käydessään puhunut sinusta pahaa” Lause antaa ymmärtää, että Rooman juutalaiset ovat eristyksissä muista juutalaisista. Samalla tulee kuva, ettei Roomassa olisi vielä seurakuntaa. Kun muistamme, että vähän aikaisemmin puhuttiin ”veljistä” eli uskovista, niin tämä tilanne ei ole todellinen. Tässä näkyy Luukkaan kädenjälki. Hän korostaa Paavalin toiminnan lopputulosta, jumalallista ohjausta, mihin ei vaikuta aikaisempi historia. Osa Roomassa asuvista juutalaisista uskoo, osa ei usko.

”Mielellämme kuitenkin kuulisimme” aloittaa kuulemisien sarjan. Rooman juutalaiset näyttävät

olevan avoimempia evankeliumille kuin Juudean juutalaiset. ”Paavali todisti heille Jumalan valtakunnasta” kokonaisen päivän. Huomaa, että Apostolien teot päättyy samaan: ”Hän julisti Jumalan valtakuntaa”. Paavali osoittaa sen, että Jeeuksen opetus jatkuu Kirkossa. Juutalaisista osa uskoo ja osa ei. Tämä on jatkumoa Paavalin aikaisemmalle kokemukselle juutalaisista.

Juutalaisten johtomiehet totesivat, että tämä lahko ”kaikkialla herättää vastustusta”. Lause osoittaa, että kristinuskolla oli vaikutusta ”kaikkialla”, joka tarkoittanee juutalaisten yhteisöä eri puolilla Rooman valtakuntaa. Kristinuskko oli siis levinnyt kaikkialle Rooman valtakuntaan.

Paavali lainaa profeetta Jesajaa: Kansan sydän on paatuntut, se ei kuule, ei näe, eivätkä ymmärrä. He eivät käänny, eikä heitä voi parantaa (Jes. 6: 9 – 10). Lopputuloksena Paavali toteaa: ”Jumala on lähettänyt pelastussanomansa pakanakansoille, ja ne myös kuulevat sitä!” Juutalaiset ovat menettäneet asemansa valittuna kansana. Kirkko koostui nyt pääasiassa ei -juutalaisista.

”Täydet kaksi vuotta” tarkoittavat todennäköisesti vuosia 61 – 63. Tekstin loppu antaa rohkean kuvan: ”avoimesti ja kenenkään estämättä.” Usko on saavuttanut Rooman, silloisen maailman keskuksen. Apostolien tekojen kirjan tarkoitus oli osoittaa, miten pienestä alusta Kirkko kasvoi isoksi ja suoritti lähetystehtävää. Nyt usko oli saavuttanut jo pakanallisen Rooman valtakunnan pääkaupungin. Voisimmeko sanoa, yksi osa annettua tehtävää oli suoritettu.

Helluntaita edeltävänä lauantaina Kirkko muistelee vainajia.

Epistola vainajajia muisteltaessa

(1. Tess. 4: 13 – 17)

”Tahdomme, veljet, teidän olevan selvillä siitä, mitä tapahtuu kuoleman uneen nukkuville, jotta ette surisi niin kuin nuo toiset, joilla ei ole toivoa. Jos kerran Jeesus on kuollut ja noussut kuolleista, niin kuin me uskomme, silloin Jumala myös on Jeesuksen tullessa tuova poisnukkuneet elämään yhdessä hänen kanssaan. Ilmoitamme teille, mitä Herra on sanonut: Me elossa olevat, jotka saamme jäädä tänne siihen asti kun Herra tulee, emme ehdi poisnukkuneiden edelle. Itse Herra laskeutuu taivaasta ylienkelin käskyhuudon kuuluessa ja Jumalan pasuunan kaikuessa, ja ensin nousevat ylös ne, jotka ovat kuolleet Kristukseen uskovina. Meidät, jotka olemme vielä elossa ja täällä jäljellä, temmataan sitten yhdessä heidän kanssaan pilvissä yläilmoihin Herraa vastaan. Näin saamme olla aina Herran kanssa.”

Teksti käsittelee parusiaa, Kristuksen toista tulemistä maan päälle, jolloin tapahtuu kuolleiden ylösnouseminen ja viimeinen tuomio.

Kuoleman uneen nukkunut tarkoittaa niitä, jotka ovat kuolleet. Se on raamatullinen kuvaus: ”Sytytä silmiini valo, älä anna minun nukkua kuolemaan” (Ps. 13: 4). Paavali käyttää sitä todennäköisesti kristityn kuolemasta (vrt. jae 16). Teksti oli osoitettu tessalonikalaisille. Paavalin käynnin jälkeen seurakunnan jäseniä oli kuollut. Kun Paavali ei ollut heille opettanut kuolemasta, niin hän tekee sen kirjeen välityksellä. Tärkein asia on korostaa toivoa, joka on osa kristillistä uskoa, uskoa ylösnousemukseen. Sitä toivoa muilla ei ole.

”Jeesus on kuollut ja noussut kuolleista, niin kuin me uskomme” on varhainen uskontunnustus. Jumala on herättänyt Poikansa kuolleista (1. Tess. 1: 9 – 10) oli Paavali todennut aikaisemmin. Tämän johtopäätöksenä Paavali kirjoittaa: ”Jumala myös on Jeesuksen tullessa tuova poisnukkuneet elämään yhdessä hänen kanssaan”.

”Ilmoitamme teille, mitä Herra on sanonut” voi olla peräisin useasta eri lähteestä. Yksi mahdollisuus on: ”Silloin taivaalle ilmestyy Ihmisen Pojan merkki. Kaikki maan sukukunnant puhkeavat valituksiin, kun näkevät Ihmisen Pojan tulevan taivaan pilvien päällä suuressa voimassaan ja kirkkaudessaan. Suuren torven soidessa hän lähettää enkelinsä neljälle ilmansuunnalle kokoamaan kaikkialta, maan kaikista ääristä ne, jotka hän on valinnut.” (Matt. 24: 30 – 31).

Toinen mahdollisuus on, että se on jokin Jeesuksen sanomisista, joka ei ole säilynyt evankeliumeissa, mutta kylläkin suullisessa perinteessä Jeesuksen opetuksista. Tällaisia voi löytyä varhaisilta kirkkoisilta. Se voi myös olla Paavalin itsensä kokema ilmestys tai hän käyttää varhaisen kristillisen profetian sananpartta.

”Me elossa olevat” kertoo sen, että Paavali odotti Kristuksen toisen tulemisen tapahtuvan pikaisesti, vielä hänen elinaikanaan.

Herran laskeutuminen taivaasta ja sitä seuraavat tapahtumat ovat voineet kummuta juutalaisista lopun ajan kirjoituksista, jotka koskivat Ihmisen Pojan tuloa. Ylienkelin käskyhuuto ja Jumalan pasuuna kertovat jumalallisesta toiminnasta. Johanneksen ilmestys (14: 6 – 20) kuvaa tätä toimintaa. Vanhassa testamentissa Jumalan pasuuna on kuvattu lopun ajan merkinä useissa kohdissa (Jes. 27: 13; Joel 2: 1; Sef. 1: 14 – 16; 2. Moos. 19: 16, 19).

”Herraa vastaan” voi olla lainaus tuon ajan kuvaus kuninkaan tulosta (valloitetuun) kaupunkiin. Kaupungissa järjestettiin sinne tulevalle kuninkaalle vastaanottokomitea. Myös Kristuksen kirkastumisen kertomusta on pidetty kuvauksena Kristuksen toisesta tulemisesta.

Kun tekstimme puhuu Kristuksen ylösnousemisesta (noussut kuolleista) ja Kristukseen uskovien nousemisesta ylös, niin se käyttää samaa verbiä. Tapahtumien samankaltaisuus, Jumalan toiminta ja kristittyjen ylösnousemus ovat seurausta Kristuksen ylösnousemisesta. Teksti korostaa, että ensin nousevat kuolleista ne, jotka kuolivat uskossa Kristukseen.

”Meidät, jotka olemme vielä elossa ja täällä jäljellä, temmataan sitten yhdessä heidän kanssaan pilvissä yläilmoihin Herraa vastaan.” Pilvet kuvaavat taivaallista kuljetusta (vrt. Dan. 7: 13). Kohtaaminen Herran kanssa todennäköisesti edellyttää jonkinlaista muodon muutosta. ”Näin saamme olla aina Herran kanssa” ilmaisee täydellisen pelastuksen. Pelastus merkitsee elämää Jumalan yhteydessä.

Tämä teksti on yksi selvimmistä Uuden testamentin kohdista, missä puhutaan Kristuksen toisesta tulemisesta. Samasta asiasta kertoo varhainen ”Apostolien opetus” eli Didakhe: ”Silloin tulevat näkyviin totuuden merkit, ensimmäisenä merkinä taivaan avaaminen, seuraavana merkinä torven ääni ja kolmanneksi kuolleiden ylösnousemus” (Didakhe 16: 6).

Päivän evankeliumi

(Joh. 21: 15 – 25)

”Siihen aikaan, kun Jeesus kuolleista noustuaan ilmestyi opetuslapsilleen, hän sanoi Simon Pietarille: ”Simon, Johanneksen poika, rakastatko sinä minua enemmän kuin nämä toiset?” ”Rakastan, Herra”, Pietari vastasi, ”sinä tiedät, että olet minulle rakas.” Jeesus sanoi: ”Ruoki minun karitsoitani.” Sitten hän kysyi toistamiseen: ”Simon, Johanneksen poika, rakastatko minua?” ”Rakastan Herra”, sinä tiedät, että olet minulle rakas.” Jeesus sanoi: ”Kaitse minun lampaitani.” Vielä kolmannen kerran Jeesus kysyi: ”Simon, Johanneksen poika, olenko minä sinulle rakas?” Pietari tuli surulliseksi siitä, että Jeesus kolmannen kerran kysyi häneltä: ”Olenko minä sinulle rakas?”, ja hän vastasi: ”Herra, sinä tiedät kaiken. Sinä tiedät, että olet minulle rakas.” Jeesus sanoi: Ruoki minun lampaitani. Totisesti, totisesti: Kun olit nuori, sinä sidoit itse vyösi ja menit minne tahdoit. Mutta kun tulet vanhaksi, sinä ojennat kätesi ja sinut vyöttää toinen, joka vie sinut minne et tahdo.” Näin Jeesus ilmaisi, millaisella kuolemalla Pietari oli kirkastava Jumalaa. Sitten hän sanoi: ”Seuraa minua.” Pietari kääntyi katsomaan taakseen ja näki, että heidän perässään tuli

Jeesuksen rakkain opetuslapsi, se, joka aterialla oli nojannut hänen rintaansa vasten ja kysynyt: ”Herra, kuka se on? Kuka sinut kavaltaa?” Hänet nähdessään Pietari kysyi Jeesukselta: ”Entä hän, Herra?” Jeesus vastasi: ”Mitä se sinulle kuuluu, vaikka tahtoisin hänen jäävän tänne aina siihen asti kun tulen? Seuraa sinä minua.” Tästä sai veljien keskuudessa alkunsa käsitys, ettei se opetuslapsi kuole. Jeesus ei kuitenkaan sanonut Pietarille, ettei tämä opetuslapsi kuole. Hän sanoi: ”Mitä se sinulle kuuluu, vaikka tahtoisin hänen jäävän tänne aina siihen asti kun tulen?” Juuri tämä opetuslapsi todistaa kaikesta tästä. Hän on tämän kirjoittanut, ja me tiedämme, että hänen todistuksensa on luotettava. Paljon muutakin Jeesus teki. Jos kaikki vietäisiin kohta kohdalta kirjaan, luulen, etteivät koko maailmaan mahtuisi ne kirjat, jotka pitäisi kirjoittaa. Aamen”

Kaksi henkilöä tulee tässä esille: Pietari ja rakkain opetuslapsi eli Johannes. Ymmärtääksemme paremmin, meidän on muistettava jotain hieman aikaisemmasta. Simon Pietari oli Johanneksen kautta kysynyt Jeesukselta, kuka hänet pettää (Joh. 13: 23 – 24). Jeesuksen vangitsemisen jälkeen Pietari kolmesti kielsi Jeesuksen (Joh. 18: 17, 25, 27). Johannes oli Jeesuksen ristin juurella Jeesuksen äidin kanssa ja Jeesus jätti äitinsä Johanneksen huostaan (Joh. 19: 26 – 27). Johannes tuli naisten jälkeen ensimmäisenä tyhjälle haudalle ja uskoi ilman, että hän olisi kohdannut ylösnousseen Herran (Joh. 20: 4 – 8). Hän myös tunnisti Jeesuksen veneestä ja kertoi sen Pietarille (Joh. 21: 7).

Tässä kertomuksessa tulee selväksi Pietari niin paimenena kuin marttyyrina. Jeesus kohdistaa sanansa Pietarille sen takia, että Pietari oli opetuslasten ”puhemies”. Tässä ei ortodoksisen käsityksen mukaan perusteta mitään erityisasemaa Pietarille. Toinen syy Pietarin esiintuomiselle on tämän aikaisempi toiminta. Kolminkertainen kysyminen, rakastaako Simon Jeesusta ja siihen tullut Pietarin vastaus, on hänen paluunsa takaisin opetuslapseksi. Luukkaan evankeliumissa Jeesus oli edeltä kertonut, kuinka Simon luopuu Hänestä, mutta palaa takaisin (Luuk. 22: 31 – 34). Mielenkiintoinen yhteys tähän löytyy ortodoksisen kirkon kasteen sakramentista. Kasteeseen valmistavien rukousten joukossa on papin kolmesti tekemä kysymys: ”Oletko asettunut Kristuksen puolelle?”

Kahdella ensimmäisellä kerralla Pietarin vastaus on lyhyt, hän toteaa rakastavansa Kristusta. Kolmannella kerralla hänen vastauksensa on pidempi, siihen sisältyvät myös sanat: ”Herra, sinä tiedät kaiken. Sinä tiedät, että olet minulle rakas.” Kirkkoisät kiinnittävät huomiota tähän kohtaan. Rakastanko minä todellisuudessa Kristusta? Rakastiko Pietari todellisuudessa Kristusta? Pietari avaa sydämensä todeten, että Kristus, ja ehkä vain Kristus, tietää oikean vastauksen. Ehkä Pietarikaan ei sitä tiennyt? Mutta Kristus tiesi, että Pietari rakasti Häntä. Se oli tuleva esille Pietarin kuolemassa, sillä Pietari kuolemallaan kirkasti Jumalaa. Kolminkertainen kysymys ei ollut epäily Pietarin uskoon, vaan sen uskon tuominen esille.

Suomennos ei kerro täyttä totuutta Jeesuksen kysymyksistä ja Pietarin vastauksista. Kreikan kielessä on eri sanoja rakkaudesta. Sana agape viittaa sellaiseen rakkauteen, kuin Jumalalla on meitä kohtaan, täydelliseen rakkauteen. Sana filo tarkoittaa myös rakastamista, mutta on enemmän ystävyYTEEN liittyvä, ei niin täydellinen ja ehdoton kuin agape. Jeesus kahdella ensimmäisellä kerralla käytti kysymyksessään sanaa agape ja kummallakin kerralla Pietari vastasi sanalla filo, hänen rakkautensa Jeesukseen ei ollut niin ehdotonta, kuin mitä Jeesus kysyi. Kolmannella kerralla Jeesus käytti sanaa filo ja siihen Pietari vastasi käyttäen samaa sanaa. Pietari ei ollut vielä kehittynyt. Mutta hän oli kehittyvä, sillä lopulta hän rakasti Jeesusta niin paljon, että hän kuolemallaan todisti Kristuksesta.

Jeesus oli aikaisemmin kehottanut opetuslapsiaan noudattamaan Hänen antamiaan käskyjä. Nyt Pietari saa käskyn, hänen tuli paimentaa Jeesuksen lampaita. Tässä voi olla ensimmäisiä vihjeitä tulevasta piispan virasta.

Jeesus sanoi Pietarille: ”Mutta kun tulet vanhaksi, sinä ojennat kätesi ja sinut vyöttää toinen, joka vie sinut minne et tahdo.” Seuraavassa jakeessa selitetään, että tällä tarkoitetaan Pietarin kuolemaa. Näin Jeesus vahvisti sen, mitä Pietari itse oli sanonut, että hän olisi valmis menemään vaikka kuolemaan Jeesuksen kanssa (Luuk. 22: 34). Apostolisten isien kirjoituksissa 1. Kleemensin kirja korinttolaisille todistaa Pietarin marttyyrikuolemasta (5: 4). Tämä on todistus Pietarin rakkaudesta Kristusta kohtaan.

Teksti paljastaa jotain Pietarin iästä. ”Kun olit nuori” on menneen ajan muoto. Pietari ei ole enää nuori. ”Kun tulet vanhaksi” kertoo, että tuolloin Pietari ei ollut vielä vanha. Hän oli keski-ikäinen. Sanonta ”nuorena ihminen tekee mitä tahtoo”, kertoo yleisen tiedon, ihmisen toimintaa ohjaa enemmän hänen halunsa. Vanhana emme tee tahtomme mukaan, paljastaa, että meitä eivät enää ohjaa halut niin paljon kuin nuorena. Ihmistä ohjaa enemmän hengellisyys, jos hän niin haluaa.

Ensimmäisellä kerralla Pietarin tuli ruokkia karitsoita, toisella kerralla kaitsea lampaita ja kolmannella kerralla ruokkia lampaita. Sana kaitsea merkitsee esimerkiksi suojella, johtaa, etsiä kadonneita, siis huolenpitoa koko laumasta. Tästä sanasta on kreikan kielessä johdettu sana, joka ilmaisee papin toimintaa seurakunnan hoitamisessa. Pietarin tulee antaa vastakääntyneille hengellistä ravintoa (karitsat), sitten hänen tulee huolehtia koko seurakunnasta (lampaat) ja myös opettaa jo pitkään seurakunnan jäseninä olleita (lampaat).

Jeesus sanoi Pietarille: ”Seuraa minua”. Pietarin tuli kulkea Kristuksen jalanjäljissä aina taivaaseen

astumiseen asti. Hänen tuli myös toimia samalla tavalla kuin Kristus oli toiminut, jatkaa Hänen työtään. Pietari kysyi nyt, mitä Jeesuksen rakkain opetuslapsi tekisi? Tämä ei kuitenkaan ollut enää Pietarin asia. Pietari olisi toimiva ”koko maailmassa” alkaen Jerusalemissa, se oli hänelle annettu tehtävä. Olisiko asia niin, ettei Pietari olisi halunnut erota toisen opetuslapsen seurasta?

Jeesuksen rakkain opetuslapsi on mitä suurimmalla todennäköisyydellä apostoli ja evankelista Johannes Teologi. Nähtävästi oli olemassa kertomus, ettei hän kuolisi. Tässä tämä väärä tieto oikaistaan. Johannes eli pitkän elämän ja perusti lukuisia seurakuntia. Hän kuoli noin satavuotiaana. Hän on poikkeus opetuslasten joukossa, sillä hän ei kuollut marttyyrinä. Jeesuksen sanat: ”kun tulen” viittaa Kristuksen toiseen tulemiseen maan päälle.

Tekstin lopussa kerrotaan, että koko evankeliumin kirjoittaja on tämä Jeesuksen rakkain opetuslapsi. Samalla vahvistetaan se, että hän on luotettava. Tämä luotettavuuden todistus muistuttaa sitä, mitä Jeesus sanoi omasta luotettavuudestaan (Joh. 5: 31 – 32). ”Me tiedämme” tarkoittaa evankelista Johannesta ja hänen apulaistaan Prokhorosta, joka toimi hänen kirjurinaan. Osa tutkijoista ajattelee, että teksti (”me”) koskisi kaikkia niitä, joilla on usko Kristukseen.

Viimeinen jae kertoo (Joh. 20: 31) jo aikaisemmin kerrotun asian, että Jeesus teki muutakin, kuin mitä tässä kirjassa on. Johanneksen evankeliumi sisältää vain osan Jeesuksen toiminnasta. Kirjoitetun tiedon lisäksi oli suullista tietoa.

Evankeliumi vainajia muisteltaessa
(Joh. 5: 24 – 30)

”Herra sanoi luokseen tulleille juutalaisille: ”Totisesti, totisesti: se, joka kuulee minun sanani ja uskoo minun lähettäjäni, on saanut ikuisen elämän. Hän ei joudu tuomittavaksi, vaan hän on jo siirtynyt kuolemasta elämään. Totisesti, totisesti: tulee aika – ja se on jo nyt – jolloin kuolleet kuulevat Jumalan Pojan äänen. Ne, jotka sen kuulevat, saavat elää, sillä Isä, elämän lähde, on tehnyt myös Pojasta elämän lähteen. Isä on myös antanut hänelle tuomiovallan, koska hän on Ihmisen Poika. Älkää ihmetelkö tätä! Tulee aika, jolloin kaikki, jotka lepäävät haudoissaan, kuulevat hänen äänensä. He nousevat haudoistaan – hyvää tehneet elämän ylösnousemukseen, paha tehneet tuomion ylösnousemukseen.”

Tämä teksti luetaan myös hautauspalveluksessa ja liturgiassa vainajien muistopäivinä. Tämän tekstin ensimmäinen jae luettiin jo eilisen evankeliumitekstin viimeisenä jakeena. Siinä lopun aika ”hän on

jo siirtynyt kuolemasta elämään”, on jo käsillä nyt.

”Totisesti, totisesti” on tehokeino, jolla kuulijan tai lukijan mielenkiinto kiinnitetään tulevaan asiaan. Hepreaksi se on amen, amen. Jeesuksen Kristuksen sanojen kuulemisen lisäksi ihmisellä pitää olla usko Hänen lähettäjäänsä, Jumalaan. Tämän uskon pitää ilmentyä myös oikeana toimintana. Jumala on elämän lähde. Jos me elämme Jumalan yhteydessä, silloin elämme elämän yhteydessä. Se, joka pysyy kristillisen seurakunnan (aktiivisena) jäsenenä on jo nyt siirtynyt kuolemasta elämään. ”Me rakastamme veljiämme, ja siitä me tiedämme siirtyneemme kuolemasta elämään. Joka ei rakasta, pysyy kuoleman vallassa.” (1. Joh. 3: 14)

”Tulee aika – ja se on jo nyt – jolloin kuolleet kuulevat Jumalan Pojan äänen.” Todennäköisesti Jeesus tarkoittaa tällä sitä, että Hänen kuolleista herättämänsä ihmiset kuulevat Hänen äänensä. Näitä ovat Nainin kaupungin lesken ainoa poika, Jairuksen tytär ja Lasarus. Kuullessaan Jeesuksen äänen he palasivat takaisin elämään. Kirkko ymmärtää, että tämä sama ääni kuullaan myös viimeisenä (tuomion) päivänä yleisen ylösnousemuksen koittaessa (kts. myös Dan. 12: 1 – 3, 1. Tess. 4: 13 – 18).

”Isä, elämän lähde, on tehnyt myös Pojasta elämän lähteen.” Tämä toistaa eilisen evankeliumin ajatuksen siitä, että myös Poika voi antaa elämän kuolleille. Samaten toistuu ajatus siitä, että Isä on antanut tuomiovallan Ihmisen Pojalle. Ihmisen Poika tarkoittaa Kristusta (1. Dan. 7: 13 – 14; Joh. 1: 51).

”Isä on myös antanut hänelle tuomiovallan, koska hän on Ihmisen Poika.” Tämä kohta pitää ymmärtää oikein. Ihmisen Poika tarkoittaa profeetta Danielin kirjassa mainittua ”Ihmisen Poikaa” (Dan. 7: 13 – 14). ”Eräs, näöltään kuin ihminen”, on sanasta sanaa käännettynä ”kuin ihmisen poika”. Kyseinen kohta kuvaa Messiasta. Tuomiovalta liittyy siihen, että tämä ”Ihmisen Poika” on samalla Jumala, Jumalan Poika.

Yllä oleva teksti aiheuttaa lukijalle ongelmia. Niiden taustana on se, että vanhemmista käsikirjoituksista puuttuivat välimerkit ja jollakin sanalla voi olla eri merkityksiä eri tilanteissa. Esimerkiksi Johannes Krysostomos luki tämän kohdan seuraavalla tavalla: ”Isä on antanut myös hänelle tuomiovallan. Se että hän on Ihmisen Poika, älkää ihmetelkö tätä,” Krysostomoksen lukutavan mukaan Kristus tuomitsee maailman, koska Hän on Jumalan Poika. Tämän kohdan käännökset eri kielille noudattavat samaa tapaa kuin suomennos. Tämä voi aiheuttaa väärän käsityksen siitä, kuka Kristus oli. Kirkon historiassa syntyi myös harhaoppi, jossa mm. tällä raamatun kohdalla perusteltiin sitä, että Kristus olisi vain ihminen, jonka Jumala Isä adoptoi pojakseen.

”Tulee aika, jolloin kaikki, jotka lepäävät haudoissaan, kuulevat hänen äänensä.” Tässä on kyse yleisestä ylösnousemuksesta, joka siis koskee kaikkia. Jeesuksen ääni on merkki ylösnousemuksesta. ”He nousevat haudoistaan – hyvää tehneet elämän ylösnousemukseen, paha tehneet tuomion ylösnousemukseen.” Nyt me olemme salaisuuden äärellä. Emme tiedä, mitä kaikkea tämä voi merkitä. Teksti kuitenkin osoittaa, että on kaksi erilaista ylösnousemusta. Kirkko ymmärtää, että pelkkä usko ei riitä. Uskon tulee toteutua elämässä ”hyvän tekemisenä”. Elämän ylösnousemus tarkoittaa elämää yhdessä Jumalan kanssa, tuomion ylösnousemus elämää Jumalan ulkopuolella.

Ymmärrämme kuoleman fyysiseksi tapahtumaksi, jossa ihmisen elintoiminnot lakkaavat. Toisaalta joutuminen elämän yhteydestä pois on joutumista kuoleman valtaan. Jos Jumala on elämän antaja ja itse elämä, sen lähde, niin ero Jumalasta merkitsee kuolemaa, eikä tällä tässä yhteydessä tarkoiteta fyysistä kuolemaa. Hengellinen kuolema on mahdollista vielä fyysisen elämän aikana. Toisaalta, niin kauan kuin elämme, meillä on mahdollisuus katumukseen.

Kuoleman jälkeisistä asioista meillä on hyvin vähän tietoa. Tiedämme, että elämä jatkuu jossain muodossa. Tiedämme, että Kirkko puhuu ruumiillisesta ylösnousemuksesta, vaikka se ei ehkä tarkoitaakaan meidän nykyistä, vajavaista ruumista. Tiedämme, että tuonpuoleisessa kohtalomme ovat erilaisia. Puhuessamme pelastuksesta ymmärrämme, että se on elämää Jumalan yhteydessä. Kadotus on se, että me olemme kadottaneet Jumalan, oikean elämän. Ikuinen rangaistus on sitä, että ymmärrämme olevamme erossa Jumalasta.

”Minä en pyri toteuttamaan omaa tahtoani, vaan lähettäjäni tahdon” Tämä osoittaa Isän ja Pojan välisen yhteyden. Poikaa toimii suhteessa ihmisiin Isän edustajana, yhtenä Pyhän Kolminaisuuden persoonana.